

KDO SO BILI KELTI

Iskanje natančnega odgovora na to vprašanje je zelo zahtevna naloga, saj so keltska plemena zasedala velik del zemljepisnega področja, ki je obsegalo ozemlje od Irske na severu pa do Turčije na jugu. Njihova prisotnost na tem področju je zgodovinsko močno zaznamovala obdobje od prvega tisočletja pr. Kr. Tako se bomo omejili samo pri nekaterih bistvenih elementih za razumevanje tega tako očarljivega naroda in njegove kulture.

Na vrhuncu svoje moči so Kelti zasedali ozemlja vse od Britanskih otokov, dober del srednje Evrope (tudi severno Italijo) ter velik del Balkana in Španije in se širil do Črnega morja in Turčije.

Zgodovinsko je dognano, da so keltsko ljudstvo, ki so ga sestavljala različna keltska plemena in so živela na tako obširnem področju, vezali skupna kultura, družbeno politična ureditev in verovanje. Nenazadnje je to obsežno keltsko ljudstvo v dobri meri družil tudi skupni jezik. Ljudje so bili prepoznavni in podobni tudi po telesnih značilnostih. Keltsko ljudstvo se je pojavilo tretjem tisočletju pr. Kr. v železni dobi.

Zgodovinarji pravijo, da keltsko ljudstvo izhaja iz indo-evropskih kulturnih skupin in da se je začelo njihovo preseljevanje proti vzhodnim deželam Evrope okoli leta 1000 pr. Kr. Njihovo preseljevanje se je nato nadaljevalo vse do najbolj oddaljenih evropskih dežel, tudi do Irske.

V Italiji so Kelti prekoračili Alpe in postopoma poseljevali njen severni del.

Z zgodovinskega vidika se v tej prvi naselitveni fazi keltska kultura deli v dve glavni obdobji, in sicer v halštatsko (8. –6. stol. pr. Kr.) in latensko (6.-2. sto. pr. Kr.). Poimenovanje teh obdobji se nanaša na istoimenski arheološki najdišči Halstatt in La Tène, kjer so odkrili pomembne keltske najdbe.

Spomnimo se le nekaj pomembnejših dogodkov in zgodovinskih datumov: 378 pr. Kr. so Kelti opustošili Rim, leta 280 pr. Kr. so nekatera keltska plemena (Galačani) naselila Malo Azijo (danes centralno Turčijo), leta 279 pr. Kr. pa so Kelti v Grčiji oplenili Delfe.

Leta 225 pr. Kr. so se Kelti ponovno podali v napad na Rim, a so jim rimske legije prestregle pot v bitki pri Telamonu, v kateri so jih Rimljani porazili. Od tega dogodka dalje se je začel propad keltske vojaške in politične premoči v Evropi. Potrebni pa sta bili še celi dve stoletji, preden je Julij Cezar v letu 58 pr. Kr. začel osvajati Galijo, ki je po treh letih (55 pr. Kr.) prešla pod rimsko oblast.

Po tem datumu je Julij Cezar začel svoj pohod nad Britanijo. Rimsko osvajanje tega ozemlja in nato pokristjanjevanje okoli 200 po Kr. sta kulturi Keltov prizadejala hud udarec. Romanizacija in pokristjanjevanje sta zatirala predvsem keltske svečenike – druide, ki so bili nosilci znanja in kulture starih Keltov.

Kljub vsemu temu dogajanju je pomembno poudariti, da Rimljanom nikoli ni uspelo zasesti ozemlja Škotske, še manj pa Irskega ozemlja. Tako se je keltska kultura na teh območjih, v Walesu in nekaterih otokih, kot je otok Mann, razvijala še dolgo potem.

Po propadu rimskega imperija so na britanskem območju zavladali vladarji keltskega rodu. Taka teritorialna, kulturna in jezikovna razdelitev v veliki meri obstaja še danes. Še danes obstajajo tudi skupnosti, ki se izražajo v keltskih jezikih.

S pokristjanjevanjem je veliko Keltov spreobrnilo svoje verovanje. Med drugim so postali tudi misijonarji pa umetniki, ki so v krščansko ikonografijo vnesli tipične elemente keltske umetnosti.

Keltska kultura se je po vdoru skandinavskih plemen (Vikingi) in normanski osvojitvi Anglije (bitka v Hastingu leta 1066) preoblikovala. Normani so zasedli tudi Wales, Irsko in Škotsko.

Keltski jezik je izginil iz dvora. Krajevno prebivalstvo srednjega in nižjega sloja pa se je še vedno izražalo v keltskih jezikih.

Družbeni red

Keltska družba je slonela na ustroju plemenske skupnosti. Pleme je bilo razdeljeno na različne kaste, ki so jih sestavljali plemstvo, vojska, kmetje, obrtniki in sužnji. Svečeniški kasta, ki so jo predstavljali druidi, je imela pri Keltih posebno vlogo. Druidi so bili glavni vir in zakladnica znanja, ki se je vedno prenašalo le z ustnim izročilom. Učenje je lahko trajalo od 12 do 20 let in se je nato prenašalo s pripovedovanjem zgodb, s pesmimi in petjem.

Včasih je plemenu poveljeval kralj. Čeprav je imel oblast, se je moral podrežati zakonom, ki jih je oblikovala kasta druidov.

Gospodarstvo Keltov je slonelo na kmetijstvu in pastirstvu. Včasih so se skupnosti naselile v utrjenih naselbinah, ki so bile v glavnem postavljene na gričih, zaščitene s širokimi jaški.

Čeprav je bilo življenje Keltov veliko bolj kmečko, kot je bilo življenje plemen v celinski Evropi, so si zgodovinarji složni v trditvi, da je plemski in višji družbeni razred vsekakor užival bogastvo. Gotovo niso razpolagali z udobnostmi, ki so jih imeli Rimljani. V svojem preprostem načinu življenja pa so vendar razpolagali z vsem kar so potrebovali: oblačila, hrana in bivališče.

V umetniškem smislu so bili Kelti gotovo zelo napredni, o čemer pričajo najdbe nakita in drugih predmetov, ki so umetniško oblikovani.

Kolikor nam je znano, so bili Kelti lepo urejeni in so pri vsakdanjem oblačenju uporabljali okrasne predmete, nakit in pisana oblačila.

V njihovi kluturi sta bila zunanji zgled človeka in nega telesa ključna elementa.

Iz pisnih virov, ki pripovedujejo o starih ljudstvih, lahko sklepamo, da so Kelti nadvse ljubili lov, vojskovanje in da so radi prirejali zabave.

Iz opisovanj Keltov, ki so nam jih zapustili rimski pisci, ugotavljamo, da so bili izredno pogumni in da so podcenjevali nevarnosti.

Velikokrat so šli v boj popolnoma goli. S seboj so odnesli le svoj ščit in orožje.

Tudi Cezar, kot ostali avtorji, je bil presenečen nad njihovo gorečnostjo, krutostjo in nad njihovo brezbriznostjo do nevarnosti.

Kaj je danes še ostalo od Keltov

Čeprav je videti, kakor da je ta antični in tako fascinantni svet dandanes izumrl, pa v resnici globoko preveva našo današnjo kulturo in navade.

Kelti so v naš koledar vnesli večino pomembnih praznikov, ki so poganskega izvora. Kasneje so ti postali krščanski prazniki. Kot zgled navajamo praznik 1. maja, ki je danes praznik dela in je zamenjal nekdanji keltski praznik *Beltane*.

V naši kulturi, navadah in načinu življenja se zrcali veliko keltskih navad. Kljub mnogim zgodovinskim dogodkom in težavam so se keltski jeziki široko ohranili vse do današnjih dni. Veliko ljudi, ki živijo na območjih med Irsko, Walesom in Škotsko, govori keltske jezike.

V novejšem času smo priča ponovnemu obujanju keltske kulture in navad. Sodobni človek je v svojem bistvu nepotešen, pogreša duhovne vrednote in resnični, globok stik z naravo, z njenimi zakonitostmi in ritmi.

Mnogi raziskovalci duhovnih področij, ki odstopajo od tradicionalnih religij, so v keltski kulturi odkrili stare vrednote s katerimi so stopili v globlji stik z naravo in s svojim bistvom.

Danes lahko spoznamo in prevzemamo prijetnejše oblike keltskega družbenega življenja. Ne smemo pa pozabiti, da je zgodovina Keltov, tako kot zgodovina človeštva, prepredena s krvoločnimi boji in z, v nekaterih obdobjih, nesprejemljivimi navadami - žrtvovanje ljudi.

Ne zdi pa se nam primerno vrednotiti take pojave, saj so se odvijali v družbenih in verskih okoliščinah, ki so bile povsem drugačne od današnjih. zgodovinskega kontesta, ko so bili socialni in verski pogledi čisto drugačni. Od podedovanih keltskih običajev in njihovega življenja obdržimo le to, kar je za nas najbolj uporabno. Med temi je gotovo stik z naravo, z njenim nevidnim in nadznavnim svetom, njihovo globoko spoštovanje do okolja in do nas samih. Ne- nazadnje pa še keltski neustrašen pogum pri spopadanju s svetom in njegovim simboličnim zavzetjem.